

Tisková zpráva

Spokojenost se životem a s jeho různými aspekty - Naše společnost - speciál - prosinec 2020

- ⊙ V populaci výrazně převažuje spokojenost se všemi zkoumanými aspekty života.
- ⊙ Nejvíce jsou lidé spokojeni s osobními vztahy (průměrná hodnota 7,45 na škále od 0 zcela nespokojen až 10 zcela spokojen), s životem celkově (7,13) a s pocitem bezpečí (7,10).
- ⊙ V porovnání s předchozími výzkumy z května a června 2020 celková míra spokojenosti se životem i míra spokojenosti se všemi jeho sledovanými aspekty poklesla.
- ⊙ Konkrétně v porovnání s červnem 2020 nejvíce poklesla spokojenost s duchovním a náboženským životem a následně s pocitem bezpečí, nejméně naopak s osobními vztahy a vlastním zdravím.
- ⊙ Spokojenost se životem celkově i s jeho dílčími aspekty souvisí s dosaženým vzděláním, věkem, zdravotním stavem a materiální životní úrovní vlastní domácnosti.

Zpracovala:
Radka Hanzlová
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR.
Tel.: 210 310 587; e-mail: radka.hanzlova@soc.cas.cz



Centrum pro výzkum veřejného mínění se ve svém speciálním výzkumu zaměřilo na koronavirovou krizi a zkušenosti občanů s ní. Speciální výzkum byl proveden v rámci projektu Naše společnost, za otázky a design šetření zodpovídá CVVM, data sbírala společnost Median.

Součástí výzkumu byla i otázka na celkovou míru spokojenosti se svým životem a baterie osmi otázek, které zjišťovaly spokojenost s různými aspekty osobního života (tzv. PWI index). Dotázaní hodnotili míru spokojenosti pomocí jedenáctibodové škály, kde 0 znamenala, že respondent je „zcela nespokojen“ a 10 znamenala, že respondent je „zcela spokojen“. Tato baterie otázek byla ve výzkumech CVVM položena již potřetí, tudíž máme možnost časového srovnání. Z důvodu nízkého zastoupení nižších bodů škály jsme pro přehlednost odpovědi kategorizovali do pěti skupin (viz tabulku 1).

Jak můžeme z tabulky 1 vidět, tak u celkové spokojenosti se životem i u všech jeho zkoumaných aspektů výrazně převažovala spokojenost nad nespokojeností. Na základě procentuálního rozložení a zejména pak dle průměrných hodnot je možné konstatovat, že česká veřejnost vyjadřuje nejvyšší spokojenost s osobními vztahy (průměrná hodnota 7,45 na škále od 0 zcela nespokojen až 10 zcela spokojen), s životem celkově (7,13) a s pocitem bezpečí (7,10), nejnižší naopak s jistotou do budoucnosti (6,39). Spokojenost s ostatními aspekty osobního života se příliš neliší a pohybuje se v rozmezí od průměrné hodnoty 6,90 u spokojenosti s životní úrovní po 6,61 u spokojenosti se společenstvím, ve kterém jedinec žije.

Z časového srovnání, které rovněž zobrazuje tabulka 1, je patrné, že v porovnání s předchozími výzkumy realizovanými v květnu a červnu letošního roku celková míra spokojenosti se životem i míra spokojenosti se všemi jeho sledovanými aspekty poklesla. V porovnání s červnem 2020 byl největší pokles zaznamenán u spokojenosti s duchovním nebo náboženským životem (pokles průměrné hodnoty o 0,53) a následně s pocitem bezpečí (pokles průměrné hodnoty o 0,37). Naopak k nejmenšímu poklesu (na hranici statistické významnosti) došlo v případě spokojenosti s osobními vztahy (pokles průměrné hodnoty o 0,10) a s vlastním zdravím (pokles průměrné hodnoty o 0,11).

O vysoké míře celkové spokojenosti se životem mezi českou veřejností svědčí i to, že téměř polovina (48 %) dotázaných uvedla ve čtyřech a více z dílčích osmi aspektů vysokou mírou spokojenosti (8 až 10 bodů), přibližně třetina (32 %) v jednom až třech aspektech a jen pětina (20 %) dotázaných takové hodnocení spokojenosti vůbec nepoužila. Naopak nízkou mírou spokojenosti (0 až 3 body) nevyužilo v hodnocení téměř sedm desetin (69 %)

dotázaných, necelá pětina (18 %) zmínila tuto hodnotu u jednoho dílčího aspektu celkové životní spokojenosti a dvacetina (5 %) u dvou dílčích aspektů.

Tabulka 1: Celková míra spokojenosti se životem a s jeho různými aspekty¹ (v %, průměry)

	měsíc	Nespokojen (0-3 body)	4-5 b	6-7 b	8-9 b	Zcela spokojen (10 bodů)	průměr
Celkově se svým životem	květen	5	13	27	43	12	7,33
	červen	5	13	27	43	12	7,38
	prosinec	5	14	32	40	9	7,13
S životní úrovní	květen	5	14	31	39	11	7,20
	červen	6	17	25	41	11	7,13
	prosinec	6	17	34	34	9	6,90
Se zdravím	květen	10	19	26	35	10	6,75
	červen	11	17	24	39	9	6,79
	prosinec	10	20	29	32	9	6,68
S tím, co se daří dosahovat	květen	5	15	32	40	8	7,09
	červen	5	18	27	41	9	7,13
	prosinec	8	15	34	34	9	6,87
S osobními vztahy	květen	7	12	22	39	20	7,45
	červen	6	13	18	42	21	7,55
	prosinec	5	14	25	38	18	7,45
S pocitem bezpečí	květen	6	16	23	41	14	7,30
	červen	4	15	23	43	15	7,47
	prosinec	5	18	30	35	12	7,10
Se společenstvím, ve kterém žijí	květen	8	19	26	37	10	6,85
	červen	7	20	24	38	11	6,93
	prosinec	9	21	33	31	6	6,61
S jistotou do budoucnosti	květen	11	19	30	33	7	6,54
	červen	10	21	27	34	8	6,63
	prosinec	11	21	33	30	5	6,39
S duchovním nebo náboženským životem	květen	9	19	17	30	25	7,22
	červen	9	16	17	32	26	7,32
	prosinec	11	21	20	30	18	6,79

Pozn.: Položky seřazeny dle pořadí v dotazníku. Průměr je počítán z jedenáctibodové škály od 0 – zcela nespokojen do 10 – zcela spokojen.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost – speciál prosinec 2020, 20. 11. – 8. 12. 2020, 1024 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI; Naše společnost – speciál červen 2020, 4. – 17. 6. 2020, 1011 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI; Naše společnost – speciál květen 2020, 7. – 23. 5. 2020, 1043 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

Faktorová analýza odhalila, že baterie osmi otázek, tzv. PWI index, vytváří jednu obecnou dimenzi celkové spokojenosti se životem, která vyčerpala 53 % variance v rotovaném řešení. Jednodimenzionalitu PWI indexu potvrdila i hodnota Cronbachova alfa měřící vnitřní konzistentnost škály, která činí 0,857. Pro úplnost je vhodné uvést, že položka celkové spokojenosti se životem je vysoce zkorelována se všemi dílčími aspekty: Pearsonův korelační koeficient se pohyboval v rozmezí od 0,48 (zdraví) do 0,68 (s tím, co se daří dosahovat) vyjma korelace s duchovním nebo náboženským životem, kde byl korelační koeficient nižší (0,28).

¹ Znění otázky: „Když přemýšlíte o svém vlastním životě a o Vaší osobní situaci a) Jak jste celkově spokojen(a) se svým životem?, b) Jak jste spokojen(a) s Vaší životní úrovní?, c) Jak jste spokojen(a) s Vaším zdravím?, d) Jak jste spokojen(a) s tím, co se Vám v životě daří dosahovat?, e) Jak jste spokojen(a) s Vašimi osobními vztahy?, f) Jak jste spokojen(a) s tím, jak bezpečně se cítíte?, g) Jak jste spokojen(a) se životem ve společenství, ve kterém žijete?, h) Jak jste spokojen(a) s Vaší jistotou do budoucnosti?, i) Jak jste spokojen(a) s Vaším duchovním nebo náboženským životem?“ Odpovědi na škále 0 – zcela nespokojen(a) až 10 – zcela spokojen(a).

Dále jsme zjišťovali, jak souvisí celková míra spokojenosti se životem i s jeho dílčími aspekty jak se základními sociodemografickými charakteristikami (pohlaví, věk, vzdělání), tak i s některými dalšími údaji, jako např. zdravotní stav či materiální životní úroveň domácnosti. Co se týká spokojenosti se životem celkově, analýza ukázala, že její hodnocení je ovlivněno věkem a vzděláním (viz tabulku 2 a 3). Z hlediska věku můžeme z tabulky 2 dle průměrných hodnot vidět, že nejvyšší míru spokojenosti vyjadřují lidé starší 65 let a následně lidé ve věkové kategorii 35 až 44 let. Naopak nejnižší míra spokojenosti byla zjištěna u lidí v nejmladší věkové kategorii 18 až 24 let.

Tabulka 2: Celková míra spokojenosti se životem dle věkových kategorií (v %, průměr)

	Nespokojen 0-3 b.	4-5 b.	6-7 b.	8-9 b.	Zcela spokojen 10 b.	průměr
18-24 let	6	16	34	39	5	6,84
25-34 let	3	14	44	33	6	6,99
35-44 let	5	14	31	44	6	7,16
45-54 let	8	15	26	44	7	7,03
55-64 let	8	14	31	37	10	7,01
65 let+	4	13	27	40	16	7,47

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost – speciál prosinec 2020, 20. 11. – 8. 12. 2020, 1024 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

Co se týká souvislosti celkové míry životní spokojenosti a vzdělání (viz tabulku 3), tak dle průměrné hodnoty vidíme, že tato souvislost je lineárně rostoucí, tedy čím vyšší mají lidé nejvyšší dosažené vzdělání, tím více jsou celkově spokojeni se svým životem.

Tabulka 3: Celková míra spokojenosti se životem dle vzdělanostních kategorií (v %, průměr)

	Nespokojen 0-3 b.	4-5 b.	6-7 b.	8-9 b.	Zcela spokojen 10 b.	průměr
ZŠ	8	18	42	22	10	6,64
SŠ bez maturity/vyučení	7	19	33	33	8	6,85
SŠ s maturitou	5	13	26	45	11	7,34
VOŠ, VŠ	3	8	32	50	7	7,45

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost – speciál prosinec 2020, 20. 11. – 8. 12. 2020, 1024 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

Celková míra spokojenosti se životem velmi úzce souvisí i se zdravotním stavem (viz tabulku 4) a materiálními životními podmínkami vlastní domácnosti (viz tabulku 5), přičemž v obou případech je souvislost lineárně klesající. Konkrétně tedy se zhoršujícím se subjektivním hodnocením vlastního zdravotního stavu a materiálních životních podmínek vlastní domácnosti se snižuje celková míra vlastní životní spokojenosti.

Tabulka 4: Celková míra spokojenosti se životem dle zdravotního stavu (v %, průměr)

	Nespokojen 0-3 b.	4-5 b.	6-7 b.	8-9 b.	Zcela spokojen 10 b.	průměr
dobrá	3	9	28	48	12	7,57
ani dobrá, ani špatná	6	19	38	31	6	6,73
špatná	21	29	26	22	2	5,55

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost – speciál prosinec 2020, 20. 11. – 8. 12. 2020, 1024 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

Tabulka 5: Celková míra spokojenosti se životem dle materiálních životních podmínek domácn. (v %, průměr)

	Nespokojen 0-3 b.	4-5 b.	6-7 b.	8-9 b.	Zcela spokojen 10 b.	průměr
dobré	3	8	26	50	13	7,68
ani dobré, ani špatné	6	21	40	29	4	6,59
špatné	19	26	36	18	1	5,72

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost – speciál prosinec 2020, 20. 11. – 8. 12. 2020, 1024 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

Co se týká souvislosti vzdělání, věku, zdravotního stavu a materiálních životních podmínek domácností s dílčími aspekty životní spokojenosti, tak ty zobrazuje tabulka 6. Z ní můžeme vidět, že s rostoucím vzděláním se zvyšuje spokojenost se všemi sledovanými aspekty vyjma spokojenosti se společenstvím, kde žijí, přičemž rozdíly jsou statisticky významné. Z hlediska věkových kategorií jsou patrné rovněž rozdíly ve většině případů statisticky významné (vyjma spokojenosti se společenstvím, kde žijí), nicméně v těchto rozdílech nelze identifikovat lineární trend, tedy že by s rostoucím věkem klesala či rostla spokojenost. Z konkrétních rozdílů lze uvést například, že mladí lidé ve věku 18 až 24 let jsou více spokojeni se svým zdravím, se kterým jsou naopak výrazně méně spokojeni lidé ve věkové kategorii 55 až 64 let. Lidé v nejstarší věkové kategorii nad 65 let vyjadřují vyšší spokojenost s osobními vztahy, se kterými jsou naopak výrazně méně spokojeni lidé ve věku 18 až 24 let (rozdíl téměř 1 bod). Podobně jako u životní spokojenosti celkově, tak i souvislost jeho dílčích aspektů souvisí negativně lineárně se zdravotním stavem a materiálními životními podmínkami vlastní domácnosti. V případě zdravotního stavu je nejvýraznější rozdíl dle očekávání v případě spokojenosti s vlastním zdravím, v případě materiálních životních podmínek vlastní domácnosti pak v případě spokojenosti s životní úrovní a s jistotou do budoucnosti.

Tabulka 6: Souvislost dílčích aspektů životní spokojenosti s vybranými charakteristikami (průměry)

		S životní úrovní	Se zdravím	S tím, co se daří dosahovat	S osobními vztahy	S pocitem bezpečí	Se společenstvím, kde žijí	S jistotou do budoucnosti	S duch./náb. životem
Vzd.	ZŠ	6,28	6,20	6,45	7,16	6,56	6,56	5,82	6,09
	SŠ bez mat./vyuč.	6,48	6,41	6,54	7,23	6,75	6,39	6,19	6,79
	SŠ s mat.	7,19	6,84	7,06	7,57	7,31	6,75	6,50	6,86
	VOŠ, VŠ	7,39	7,07	7,27	7,74	7,59	6,76	6,80	7,01
Věk	18-24 let	6,76	7,40	6,33	6,98	7,22	6,56	6,10	7,10
	25-34 let	7,03	6,94	6,72	7,05	7,10	6,56	6,49	6,75
	35-44 let	6,90	7,00	6,88	7,33	7,08	6,67	6,32	7,11
	45-54 let	6,87	6,24	6,92	7,48	7,18	6,43	6,25	7,09
	55-64 let	6,63	6,09	6,77	7,59	6,87	6,54	6,11	6,88
	65 let+	7,06	6,62	7,19	7,91	7,18	6,80	6,76	6,11
Zdr. stav	dobrý	7,30	7,71	7,30	7,82	7,49	6,98	6,87	7,08
	ani dobrý, ani špatný	6,57	5,68	6,48	7,04	6,68	6,31	5,97	6,52
	špatný	5,24	3,10	5,26	6,42	5,97	5,06	4,51	5,69
MŽP	dobré	7,76	7,16	7,48	7,90	7,66	7,10	7,08	7,02
	ani dobré, ani špatné	6,08	6,19	6,31	6,99	6,48	6,18	5,72	6,55
	špatné	4,62	5,54	5,18	6,29	5,95	5,12	4,47	6,22

Pozn.: Vzd. = vzdělání, MŽP = materiální životní podmínky domácnosti.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost – speciál prosinec 2020, 20. 11. – 8. 12. 2020, 1024 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost – speciál – prosinec 2020</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Median, s.r.o.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>20. 11. – 8. 12. 2020</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání, ekonomické postavení, frekvence užívání internetu</i>
<i>Vážení dat:</i>	<i>pohlaví, věk, vzdělání, kraj velikost místa bydliště, ekonomické postavení a užívání internetu, věk x vzdělání, pohlaví x kraj, věk x kraj, vzdělání x kraj a velikost místa bydliště x kraj</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr a vážení dat:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 18 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1024</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Kombinace dotazování CAWI a CATI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>PWIA až PWII</i>
<i>Kód zprávy:</i>	<i>ov201230</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>30. prosince 2020</i>
<i>Zpracovala:</i>	<i>Radka Hanzlová</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (zde je to obyvatelstvo České republiky starší 18 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce a u tohoto speciálního výzkumu také na ekonomické postavení a frekvenci užívání internetu. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velikých obcí atd.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 18 let.

Vážení dat – způsob zvýšení reprezentativity souboru vzhledem k vybraným charakteristikám populace pomocí přiřazení váhy každému respondentovi. Váhy jsou vytvářeny pomocí metody iterativního proporčního vážení a pohybují se v rozsahu 0,333 až 3.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý. |